

Gurmai Éva, Huga Sándor, Kiss Zoltán, Mikesi Tibor, Nagy Csaba, Tóth Anikó, Varga László, valamint Deményi Sarolta és Móréné Tariska Eszter, utóbbiak a felsőbb csoportok hallgatóinak egyéni hangképzésével foglalkoztak.

A tanfolyam – néhány apróbb változtatástól eltekintve – a szokásos tantárgyfelosztást alkalmazta, újdonság volt viszont az egyéni hangképzés bevezetése, mely a vokális- és kóruskultúra, valamint a karvezetési képzés szintjét emelte.

A tanfolyam újszerűsége azonban sajátos módon egy régi szokás feltámasztásában öltött testet. A hagyományos esti áhítatokat ugyanis zsoltárok éneklésével kezdtük és a Magnificat éneklésével zártuk. Ez az esti liturgia, melynek anyagát elsősorban Huszár Gál énekeskönyveiből és az erdélyi Öreg Graduálból ismerjük mint református énekeskönyvekből, a középkori vesperás – magyarul vecsernye – szertartását és a gregorián zsoltárrecitálást örökölte át a XVI. századi protestáns gyakorlatba. E zenei anyag protestáns szemmel is két fő pozitívumot mutat: maguk a bibliai szövegek hangzanak el egy olyan énekes liturgiában, melyben a zsoltárversek egymást váltogató éneklése a közösség minden tagjának aktív, egymásra figyelő részvételét kívánja meg. A kezdetben kis idegenkedéssel fogadott zenei anyagot a második hét vége felé már mindenki teljes természetességgel vette ajkára, a harmadik hét élményszerű vecsernyéit a záróistentiszteleten elhangzó, 4 szövegben recitált Magnificat koronázta

meg. A záró alkalom első részében graduál- és XVII. századi többszólamú tételek hangzottak föl az egyházi év ünnepeihez kapcsolódva, majd a második részben a Magnificat mellett Goudimel, Purcell és Mendelssohn egy-egy zsoltárkompozícióját énekelte a kántorképző kórusa.

Pápán az idén harmadik alkalommal rendeztek kántorképzőt – ezúttal 21 résztvevővel – a református gimnázium épületében. A hallgatók nagy többsége a Dunántúli Egyházkerület gyülekezeteiből érkezett, az előadók is a kerület lelkészei, egyházzeneészei voltak: Barát Julianna, György Judit, Hoppál Péter, Nagy Zsuzsa, Máté László, Szennai Kálmán. A tanfolyam vezetője és fíradhatatlan szervezője Veress Györgyné Petrőcz Mária volt, aki egyben a kántorképző kórusát is vezette. Pápán a kórusmunka határozta meg a tanfolyam arculatát, zenei színvonalát emelte vezetőjének rátermettsége és hozzáértése. Ennek legfőbb bizonyítékát a záróhangversenyen adták, amikor e kicsiny kórus többek között Pergolesi 113. zsoltárát énekelte el, az úrvacsorai liturgiát pedig kórusművekkel gazdagították.

Reméljük, a dunántúli egyházzeneészek csapata tovább folytatja a munkát, a kántorképző létszáma is gyarapodik és eredményes munkával tudja folytatni működését, egyházkerületeink pedig a jövőben is éreznek annyi felelősséget a kántorképzés iránt, hogy saját területükön a tanfolyamok megszervezését erkölcsileg és anyagilag is a kívánt mértékben támogatni fogják

Bódiss Tamás

Hírek a főváros evangélikus egyházzenei életéről

Leonhard Lechner Passiója a kelenföldi evangélikus templomban

Budapest lakossága az elmúlt években már hozzászokhatott, hogy virágvasárnap és nagyszombat között különböző felekezetek több templomában hallgathatja meg Jézus passiótörténetét – általában Bach feldolgozásában. Meg is van ezeknek az előadásoknak a szerepe – ha az előadás színvonala a mű nagyságához méltó –, hisz évről-évre egyre több hallgatót vonzanak. Mégis szükséges, hogy a passiót nemcsak a legnagyobb zeneszerzők drámai feldolgozásában, hanem egyszerűbb, akár az istentiszteleti keretbe beilleszthető formában is hallhassuk.

Ilyenre adott lehetőséget példamutató vállalkozással a kelenföldi evangélikus gyülekezet énekkara Bence Gábor vezetésével: 1995 nagyszombatján L. Lechner Passióját adták elő.

„Leonhard Lechner műve kifejezetten liturgikus hagyományokra épít, kerüli azokat a zenei eszközöket, melyek az események ábrázolására és értelmezésére törekednének. Nem

használ különböző tételformákat, nem személyesíti meg a történet szereplőit, hanem az evangélium szövegének sorait négyszólamú motettikus rendben feldolgozva énekelteni végig. A kompozíció alapjául a középkorban általánosan használt passió-felolvasási dallamformulák (tónusok) szolgálnak, amilyeneken a nagypénteki liturgiát végzők recitálták a történetet. E tónusok a kórus négy szólamában felosztva változva jelennek meg, míg a többi szólam szabad díszítéssel veszi körül a »recitáló« szólamot.” – olvashattuk a kézbeadott szöveg ismertetésében.

A művet a kórus négy részben adta elő. Az előadást úgy tették változatossá, hogy a négy részből csak kettőt énekel az egész kórus. A másik kettőben dupla kvartett énekel hol egymásnak felelgetve, hol együtt. A jó hanganyag ügyszeretettel és több éves együtténekeléssel párosulva ilyen kényes stílusban is egységes, szép kórushangzást eredményezett.

Zenés áhítat és tanévzáró istentisztelet az Evangélikus Teológián

Teológiánk zenei élete új színfolttal gazdagodott az elmúlt tanévben. Május 10-én *teológus zenés áhítatot* rendeztek a Teológiai Akadémia mellett álló zuglói templomban. A délután egyórás műsorát kizárólag teológus hallgatók szolgáltatták igazi csapatmunkában. Közreműködött a Teológia énekkara *Csorba István* vezényletével, a fúvóegyüttes *Johann Gyula* vezetésével, valamint tizenegy hallgató, aki orgonát vagy harmóniumot tanul. A műsor négy korálra épült, melyeket minden alkalommal odaillő előjáték vezetett be.

Az énekeket a gyülekezet alternatív énekelte, az énekkar, a fúvósok vagy orgona-közjáték váltakozásával. Az énekek között a korálokhoz nem kötődő énekkari, fúvós- vagy orgonaművek szóltak meg.

Az alkalom kettős célt szolgált: egyrészt szerettük volna a Teológián működő zenei munkákat egy közös alkalommal bemutat-

ni, másrészt célunk volt, hogy a jövőbeni lelkesek megismerjék és kipróbálják a koráléneklés és -kísérés változatos lehetőségeit.

Ugyanez a sokszínűség jellemezte az 1994/95-ös tanév *záróistentiszteletét* is azzal a többlettel, hogy ez esetben egy istentisztelet keretébe illeszkedtek az énekelte tételek. Az istentisztelet rendje az énekeskönyvben 17-es számmal jelzett énekes liturgia volt. Az alkalom jól meg lehetett figyelni, hogy a bevezető fúvós zene, az orgonával váltakozó fúvós kíséret, vagy a gyülekezet énekével váltakozó Bach-korálletét és az orgona-közzene milyen harmonikusan illeszthető a liturgikus éneklésre alapuló rendbe. A zsoltárban és a Luther verziójában énekelte Te Deumban az előéneklést erre kiválasztott férfi hallgatók végezték. Az istentisztelet liturgusi és igehirdetői szolgálatát *Trajtler Gábor*, az egyházzene-tanszék vezetője látta el.

A Mandák kórus zenés áhítata a Deák téri templomban

Színes műsort állított össze az *Evangélikus Kántorképző Intézet Mandák Kórusa* 1995. május 20-i Deák téri zenés áhítatára.

A megnyitó orgonamű – Buxtehude: D-dúr Preludium – után az Eperjesi graduálból hallhattunk két négyszólamú tételt és egy himnuszt. Ezt egy-egy Palestrina- és Byrd-mű követte. Ismét az orgona szólt meg ezután: Bach francia stílusban komponált *contrapunctusa* következett a Fuga művészetéből, majd a kórus az evangélikus kórusmuzsika jeles szerzőitől énekelte (H. Schütz: Also hat Gott

die Welt geliebt, M. Praetorius: Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét és Feltámadt Isten szent Fia, J. H. Schein: Was betrübst du dich meine Seele). Az igehirdetés, majd M. Haydn, Liszt F., A. Bruckner, Kersch F., Bárdos L. és Kodály Z. egy-egy kórusműve következett. Gárdonyi Zsolt orgonameditációja alatt a kórus fölvonult a karzatra, majd orgonakísérettel énekelte Gárdonyi Zs. Hálaadó énekét és Kodály 114. genfi zsoltárát.

A kórust *Ecsedi Zsuzsa*, *Balás István* és *Ördög Endre* vezényelte.

Vesperák a Bécsi kapu téri templomban

Az elmúlt években kialakult rendszerben ebben az egyházi esztendőben is négy alkalommal tartottak vesperát a budavári evangélikus gyülekezetben. Az adventi, vízkereszt utáni és böjti vasárnapok egyikét valamint pünkösd délutánját ünnepelték meg ilyen formában. Az énekanyag legnagyobb része az Eperjesi graduálból készült. A többszólamú tételekben a Zeneakadémia egyházzene tanszakának

protestáns hallgatói mellett a váci evangélikus ifjúság – *Füke Veronika* készítette fel őket – és egy katolikus schola is részt vett. Ez utóbbit *Molnár Johanna* vezette. Öröm volt látni, hogy a résztvevő gyülekezet száma is szépen gyarapodott az utóbbi évben.

Az istentiszteleti rendezet *Ferenczi Ilona* készítette elő és ő vezényelte a vesperákat megelőző próbákat.

Az evangélikus kántorképző első nyári tanfolyamának ökumenikus szolgálatai

Az 1995. június 26. és július 15. között megrendezett tanfolyam énekkara két alkalommal vett részt és szolgált a főti evangélikus gyülekezet vasárnapi istentiszteletén. Ezen szolgálatok mellett két olyan alkalom is volt, melyekkel más felekezetek híveit is gazdagította.

Július 9-én az esti misén ordináriumként Lotti miséjének Kyrrie, Sanctus-Benedictus és Agnus Dei tételét énekeltek a főti római katoli-

kus templomban. Majd a mise után hangversenyt adott a kórus. Az est J. S. Bach F-dúr Toccata és fúgájával kezdődött. Az előadó, *Fassang László* a két tétel között a Vater unser im Himmelreich korálelőjátékot játszotta. Az énekkar Szokolay: Örvendjete az Úrnak címműve után két tételt énekelte az Eperjesi graduálból. Majd Bach: Komm, Gott Schöpfer kezdetű korálját adták elő úgy, hogy a páros

versszakok német gregorián dallammal szólaltak meg három szopránhangon. W. Byrd Ave verum című műve zárta le a kórus első blokkját. J. S. Bach: Sei gegrüßet, Jesu gütig című korálpartitája következett, melyet *Finta Gergely* a kiskóruossal közösen adott elő: az énekesek négy alkalommal megszakítva a variációk folyamatát, elénekelték a korált Bach négyszólamú feldolgozásában. Az estét Purcell Nunc dimittis-e és M. Vulpus esti éneke zárta. A gyönyörű környezetben, mely minden közreműködőt inspirált, felemelő érzés volt meg-

szólatatni olyan dallamokat, melyek legtöbbjében több felekezet ismerhetett sajátjára.

Július 11-én, kedden este még egy ökumenikus szolgálatunk volt. A *Nemzetközi keresztény-zsidó tanács kollokviuma* tiszteletére rendezett hangversenyen az énekkar elénekelt a fent említett kórusműveket. Ennek a szereplésnek az volt az ajándéka számunkra, hogy a katolikus egyházat a pesti katolikus kántorképző kórusa képviselte.

A főtí tanfolyam kórusát *Balás István* készítette föl és vezényelte.

Evangelikus ifjúsági lap a zenéről

A *Hang* című *evangelikus ifjúsági újság* júniusi számát a zenének szentelte.

Kiemelt helyen olvashatjuk Luther elmélkedését a 33. zsoltár egy verse alapján. Kánon címmel *Kemény Ágnes* – a Zeneakadémia sokak által ismert és szeretett vendéghallgatója – írt személyes hangvételi meditációt. A Kalendárium rovatban *Sulyok Imrével* – társaságunk tagjával – olvashatunk interjút, mely az 1945 és 1947 júniusa között hadifogságban eltelt két év emlékeit idézi fel. *Bence Gábor* állandó rovatában – melyben az egyházi esztendő ünnepeit mutatja be röviden – Szentháromság ünnepéről olvashatunk. Egy másik cikk – *Finta Gergely* tollából – pünkösdi ünnepét és annak zenéjét idézi. Pünkösdi hangok címmel különböző korok pünkösdre szánt liturgikus és egyhá-

zi zenéibe ad bepillantást. Egy egyházzene-szekből és zenélő lelkészekből álló „Zenész kerekasztal” a régi-új kérdést, az *egyházi komoly- és könnyűzene problémáit* feszegeti. Terjedelmes összeállítást szentel a lap a főtí *Kántorképző*nek. Talán kedvcsinálónak került az újságba N. Harnoncourt: A beszédszerű zene című könyvének részlete és egy elemzés a Minden reggel c. filmről. A számból megismerhetjük a Promise együttest és hírt kaphatunk az egyes egyházmegyékben folyó *zenei táborokról* is. A hiteles és személyes tanúságtevés erejével hat *Trajtler Gábor* vallomása a korálról, valamint két beszélgetés: *Kecskeméti Pál* kiskőrösi kántorral és Szívhallás címmel *Kemény Ágnessal*.

Finta Gergely

A Budapest-Deák téri evangelikus templom nyári-koraőszi egyházzenei áhitatai

Az orgonazenés áhitatokon (este 6 órakor) július 30-án *H. M. Hoffmann* (Frankfurt), augusztus 27-én *Finta Gergely*, szeptember 24-én

Pieter van Dijk (Hollandia) működik közre. A szeptember 3-i zenés áhitaton az *Ansbachi Ifjúsági Kórus* (Németország) énekel. (x)

Orgonás hírek

Kézdivásárhely

1994. október 13-án ünnepelték Kézdivásárhelyt a *Kanta utcai r.k. műemléktemplom orgonája építésének 100. évfordulóját* esti hálaadó szentmise és énekes-orgonás ünnepség keretében. A tervezett diavetítéses előadás az erdélyi műemlékorgonákról egy furcsa módon beállt áramszünet miatt elmaradt, így *Geréd Vilmos*, a kolozsvári Szent Mihály-templom orgonistája csak szóban foglalhatta össze orgonaismeretét néhány pislákoló gyertya fényénél, s ugyanígy énekelt a helyi *Bod Péter Tanítóképző Cantus kamarakórusa* és a templom vegyeskara is.

Dávid György nyugalmazott kántor, aki sokéves munkával kórust alapított s a kézdivásárhelyi új templom építésében is sokat fáradozott, elévülhetetlen érdemeket szerzett mind a Kanta utcai, mind az új templom orgonáinak beszerzésével: ő kutatta fel s vásárolta meg – időközben megürült szász templomokból – a ma is kitűnően működő hangszereket: a régi templom hajdani orgonája helyére az aszubesztercei (Klein-Bistritz/Dorolea) szász evangelikus templom mechanikus, kupládás Rieger-orgonája került.

Főrika Balázs